עין משפט נר מצוה

מא א מיי' פ"ד מהל' שגגות הלכה א:
מב ב מיי' פי"א מהל' גירושין הלכה יח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן יג סעיף א:
מג ג מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הל' ז סמג לאוין קלא ועשין מח טוש"ע שם סימן ו סעיף יא:

ואיסור כולל אתנייה ואליבא דר' שמעון וחזיא לבר קפרא לזר שאכל מליקה ואיידי דדמיא לה ערבה בהדייהו ועיין בה ולא אשכח אלא בבת אחת וסבר מדהא בבת אחת הא נמי בבת אחת ומדהנך לפטור הנך נמי לפטור מיתיבי [א]זר ששימש בשבת ובעל מום ששימש בטומאה יש כאן משום זרות ומשום שבת ומשום בעל מום ומשום טומאה דברי רבי יוסי ר"ש אומר אין כאן אלא משום זרות ובעל מום בלבד ואילו מליקה שיירה למאן שיירה אילימא לרבי יוסי השתא ר' יוסי באיסור כולל מיחייב שתים באיסור בת אחת מיבעיא אלא לאו לר' שמעון ובאיסור כולל הוא דפטר אבל באיסור בבת אחת מיחייב תיובתא דבר קפרא תיובתא זר ששימש בשבת במאי אי בשחיטה שחיטה בזר כשרה א] ואי בקבלה והולכה [ט]טלטול בעלמא הוא אי בהקטרה [ב]והא"ר יוסי הבערה ללאו יצאתה אמר רב אחא בר יעקב בשחיטת פרו של כהן גדול וכדברי האומר שחיטת פרו של כהן גדול בזר פסולה אי הכי מאי איריא זר אפילו כהן הדיוט נמי שזר אצלו קאמר מתקיף לה רב אשי מידי חטאות קתני או לאוי קתני אלא איסורי בעלמא קא חשיב למאי נפקא מינה [ג]לקוברו בין רשעים (א) גמורים:

מתני' [א]שנים שקידשו שתי נשים ובשעת כניסתן לחופה החליפו את של זה לזה ואת של זה לזה הרי אלו חייבין משום אשת איש ואם היו אחין משום אשת אח ואם היו אחיות משום אשה אל אחותה ואם היו נדות משום נדה [ד]ומפרישין אותן שלשה חדשים שמא מעוברות הן [ה]ואם היו קטנות שאינן ראויות לילד מחזירים אותן מיד ואם היו כהנות נפסלו [ו]מן התרומה:

גמ' החליפו מידי [ז]ברשיעי עסקינן ותו הא דתני רבי חייא הרי כאן שש עשרה חטאות אי במזיד מי איכא קרבן אמר רב יהודה תני הוחלפו הכי נמי מסתברא דקתני סיפא אם היו קטנות שאינן ראויות לילד מחזירין אותן מיד ואי במזיד מי שריא הא לא קשיא [ח]פיתוי קטנה אונס נינהו [י]ואונס בישראל מישרא שרי אלא דקתני מפרישין אותן שלשה חדשים שמא מעוברות הן הא לאו מעוברות שריין ואי במזיד מי שרי אלא לאו שמע מינה הוחלפו שמע מינה

ומאן

ואיסור כולל אתניין ואליבא דר"ש. אבל לר' יוסי מחייב תרתי באיסור כולל דלא מצי למימר דאליבא דרבי יוסי נמי אתנייה לפטורא דא"כ לא הוה טעי בר קפרא לערב מליקה בהדייהו דבבת אחת פשיטא ליה לבר קפרא דלר' יוסי מיחייב תרתי ולהכי פשיטא ליה בסמוך דלר' יוסי מיחייב תרתי באיסור כולל שעל כרחו צ"ל דאליבא דר"ש אתנייה ולא אליבא דר' יוסי ופליג רבי יוחנן ארבי חייא ובר קפרא: (ג) **אמר** ר' יוסי הבערה ללאו יצאה. תימה דאטו מי לא מני לאוי גרידי והרי זר שאכל מליקה דליכא אלא לאו דנבלה וי"ל דאע"ג דבאיסור מוסיף לר' יוסי חייל איסור קל על איסור חמור כדפריך רב אדא בפרק הנשרפין (סנהדרין דף פא. ושם) ולידון נמי באיסור אשת איש דהא מודה רבי יוסי כו' אע"ג דאיסור אשת איש קל מאיסור חמותו ובפרק אמרו לו (כריתות יד: ושם) גבי הא דאמר ר' יוסי אם (א) זקן נשאה כו' משמע דמודה ר' יוסי דאיסור כרת חייל על חייבי מיתות ב"ד משום איסור מוסיף מ"מ באיסור כולל סבירא ליה לגמרא דלא חייל קל על חמור כדאמר בסוף גיד הנשה (חולין קא. ושם) מאן האי תנא דאיסור כולל באיסור חמור אית ליה כו' ולהכי פריך והאמר רבי יוסי הבערה ללאו יצאה ואם כן היכי חיילא אאיסור זרות הקשה ה"ר יעקב דאורליינ"ש דאמאי לא מוקי לה בהולכת האליתא דעבודה היא ובעיא כהונה ואין בה מיתה אלא לאו גרידא לפי שאין עבודה תמה כדאמר בפ"ב דיומא (דף כד:) דהשתא לא הוי קל על חמור דתרוייהו לאוי נינהו ואר"י דמ"מ איסור שבת קיל לפי שהותרה במקדש אבל אי הוה מיתה בהבערה הוה חשיב איסור חמור אע"ג דהותר במקדש ואיסור טומאה נמי אע"ג דהותר חל על איסור בעל מום משום (ה) טמא ששימש במיתה ובעל מום ששימש באזהרה לרבנן דרבי בסוף אלו הן הנשרפין (סנהדרין פג.) אע"ג דכולה שמעתין בר קפרא ורבי חייא אליבא דרבי פליגי מודה רבי לר' יוסי בעל מום ששימש באזהרה כרבנן דידיה ואם תאמר דאמר בחולין (דף קג.) התורה אמרה יבא איסור נבלה ויחול על איסור חלב והיינו קל על חמור באיסור כולל ואר"י דחלב קל דהותר מכללו אצל חיה כדאמר בס"פ גיד הנשה (שם) ואע"ג דנבלה נמי הותר במליקה שאני קדשים דכהנים משולחן גבוה קזכו כדאמר בהעור והרוטב (שם דף קכ.) ועוד דיש חומרא בנבלה שכן מטמאה ואע"ג דיש חומרא בחלב דליכא בנבלה אין לחוש בכך כדאמרינן בפרק גיד הנשה (שם דף קא.) מאי חזית דטומאת הגוף חמירא שכן כרת דלמא טומאת בשר חמירא דלית לה טהרה במקוה וא"ת דאמר לקמן מאן האי תנא דאית ליה איסור כולל ואיסור מוסיף ואיסור בת אחת ומשמע דלאיסור אחות אשה חייל באיסור כולל אאיסור אשת איש דחמיר מיניה וי"ל דלאיסור אשת איש קיל דיש לה היתר בחיי אוסרה דמשכינן ליה קולא בהבא על יבמתו (לקמן דף נד.) ואע"ג דבפ' גיד הנשה (חולין דף קג. ושם) איכא מאן דאמר דאיסור טריפה חל על איסור אבר מן החי אע"ג דחמיר מיניה דחשיב משהו בשר גידים ועצמות אע"ג דלית ביה כזית ונוהג בבני נח וחייל עלייהו איסור טריפה דקיל אפי' בלא כולל ואור"י דיש חומרא בטריפה דכשנטרפה שוב אין לה היתר אפי' נשחטה אבל איסור אבר מן החי אתיא שחיטה ומפקע ליה: **מידי** חטאות קתני או לאוי קתני איסורי בעלמא קחשיב. וכן גרס ר"ח דאין כאן לא חטאת ולא לאו כיון דלא חייל איסור קל על חמור: **לקוברו** בין רשעים כו'. ומ"מ פריך שפיר לעיל לבר קפרא דמשייר מליקה מכלל דמודה בה ר"ש דאין לומר דשיירא לרבי יוסי משום דבההיא חייב תרתי ולא חשיב אלא הנהו דמעלה עליו כאילו עשה שתים ולקברו בין רשעים גמורים דהא חשיב בעל מום ששימש אע"ג דחייב לגמרי שתים כיון דקסבר [י]רבי חייא דלרבי יוסי אית ליה איסור כולל:

אם

ואיסור כולל אתניין. כלומר היכי דאיתרמי על ידי כולל אתניין רבי פטורא ואליבא דר"ש והיכא דאיתרמו בבת אחת אתניין חיובא אבל מליקה לא אתניי' לפטור כלל דלא משכחת לה בכולל אלא בבת אחת והתם ר' שמעון מודי: **וחזיא בר קפרא לזר שאכל מליקה.** דדמיא להו דהוו נמי בקדשים הלא דמיחייב עליה תרתי וערבה בהדייהו לפטורא וכי ערבה לא אסיק אדעתיה דהא לא משתכחת בכולל: **ועיין בה.** לאחר זמן כשנתקיימה בידו והיה שונה אלשמן ביחד ואשכח דלא מיתוקמא אלא בבת אחת ושכח דהוא ערבה וסבר דר' אתנייה ואמר מדהא בבת אחת ופטורא הנך נמי דאתנייה רבי לפטורא אפי' היכא דמיתרמו בבת אחת אתניין: **למאן שיירא.** כלומר (ב) למאן מינייהו מודה בה דלא בעי לאיפלוגי: **אילימא ר' יוסי.** מודה בה השתא באיסור כולל דחד מינייהו קדים א"ר יוסי אחרון חל בבת אחת מיבעיא: **אלא לאו לר"ש.** ומדמודה במליקה ש"מ דהא דפליג בהנך היכא דאיתרמו בכולל הוא דפליג אבל באיסור בת אחת מיחייב תרתי ותיובתא דבר קפרא תיובתא: **שחיטה בזר כשרה.** ואין כאן זרות: **טלטול בעלמא הוא.** ואין כאן [ט]שבות: **אי בהקטרה.** רבי יוסי היכי מיחייב חטאת משום שבת דקס"ד חטאת מיחייב ליה: **האמר ר' יוסי.** בפ"ק הבערה ללאו יצאה: **בשחיטת פרו של כ"ג.** ביום הכפורים דשחיטה אב מלאכה היא ומשום זרות נמי איכא כדברי האומר ביומא בפרק טרף בקלפי (דף מב.) שחיטת פרו בזר פסולה: **אפי' כהן הדיוט נמי.** דהא מאן דפסיל יליף טעמא מאהרן וחוקה דכתיב והקריב אהרן (ויקרא טז) וכתיב בסוף הפרשה לחקת עולם וכל היכא דכתיב חוקה עיכובא הוא אלמא אהרן דוקא: הכי גרסי' **מידי חטאות קתני או לאוי קתני.** איסורי הוא דקחשיב: **מתני' ומפרישין אותן ג' חדשים.** שלא לחזור לבעליהן שמא מעוברות הן ובניהם ממזרים ובעינן הבחנה בין זרע כשר לזרע פסול שלא יתלו העוברים בבעליהן: **אם היו כהנות.** בגמ' (לה.) מפרש: **גמ' שש עשרה חטאות.** לכל אחד ארבע וכן לנשים דעל שניהם הוא אומר ונכרתו הנפשות העושות (ויקרא יח): **ואונס בישראל מישרא שרי.** לבעלה דילפינן (כתובות דף נא:) מוהיא לא נתפשה [י] הא נתפשה מותרת: **מפרישין אותן שמא מעוברות הן.** ולאחר שלשה חדשים מותרות אע"ג שגדולות הן:

ומאן

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ה], ב) שבת ע. סנהדרין לה: סב. לעיל ו:, ג) [לעיל לג:], ד) לקמן סט:, ה) [לקמן לה.], ו) מן הכתובה רש"ל, ז) [יומא ו. כתובות קה. קדושין לג. גיטין לג:], ח) [לקמן פה:], ט) רש"י ד"ה טלטול בעלמא הוא ואין כאן שבת כצ"ל. מהרי"ל נגלת, י) [במדבר ה], כ) גי' רש"ל בר קפרא.

◆

גליון הש"ס

גמ' טלטול בעלמא הוא. עיין סוכה דף מג ע"ב תד"ה טלטול: שם והאמר ר"י הבערה ללאו יצאתה. עיין ירושל' פ"ב דשבת סוף הל' ה דמשני כיון דהוא רוצה בעיכולם כמבשל הוא: שם פיתוי קטנה אונס. עי' כתובות ט ע"א תד"ה ואב"א:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' בין רשעים גמורים. נ"ב פ"א חמורים: (ב) רש"י ד"ה למאן שיירא כלומר מאן מינייהו: (ג) תוס' ד"ה האמר ר' יוסי וכו' בפ' הנשרפין וליתדר נמי משום איסור אשת איש: (ד) בא"ד ר' יוסי אם עבר זקן ונשאה: (ה) בא"ד משום דטמא ששימש במיתה:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' ואי בקבלה והולכה טלטול בעלמא הוא. נ"ב עי' שער המלך פ"ז מהלכות לולב סוף הלכה כ"ה ד"ה ומלאתי וכו' ישועה דף לא ע"ד:

◆

מוסף רש"י

הבערה ללאו יצאת. מכלל שאר המלאכות לומר לך שאין בה כרת וסקילה אלא לאו בעלמא (סנהדרין לה: וכעי"ז שם סב. ולעיל ו:). שאין בה כרת וסקילה כשאר מלאכות אלא מה שאמור בה (שבת ע.). לקוברו בין רשעים גמורים. שהרשע נקבר אצל רשעים (לעיל לב. ע"ש).

תוספות ישנים

החמור. וא"ת מאי טעמא דאית תנא דתני דקאמר ר' שמעון אינו חייב אלא משום אשת אח ואית תנא דתני דר' שמעון אמר אינו חייב אלא משום אחות אשה. דליכא למרך כדמתרך לעיל כאן שנשאה את וכו' דהא לא מיירי כלל באיסור מוסיף ובאיסור כולל אלא באיסור בת אחת. וא"כ בבת אחת היכי נתרץ הקושיא. וי"ל דלעולם סבר דמחייב על החמורה. ובהא פליגי דחד אמר דאשת אח חמירא משום דאסירא אף לאחר מיתה משא"כ באחות אשה דהא שריא לאחר מיתה וחד סבר דאחות אשה חמירא משום דאחות אשה לא הותרה אף כשאין לה בנים ואשת אח הותרה כשאין לה בנים: באיסור בת אחת מיבעיא. וא"ל דלמא באיסור כולל דליכא תרתי היינו לקברו בין רשעים גמורים אבל באיסור בת אחת ר"ל חייב גמור דלא מסתבר ליה לחלק. וכן לקמן דקאמר אלמא ר' שמעון באיסור בת אחת מחייב תרתי לא משני לקוברו בין רשעים גמורים. דלא מיסתבר לר' שמעון כן מילתא דאי לקברו בין רשעים גמורים אפי' באיסור כולל יהיה כן: מידי חטאות קתני או לאוי קתני איסורי קתני פי"ה לשום בקבלה והולכה. ואי פרכת טלטול בעלמא הוא. הא לא קשה מידי דהא לא קתני אלא חייב שתים ואיכא למימר איסורי קתני. ולא נהירא דהא אין זה איסורא כיון דאינו אלא טלטול דאסור מדרבנן. לכן נראה דקאי אהא דאמרי לעיל אי בהבערה הא אמר ר' יוסי ללאו יצאת. ועל זה מקשה מידי חטאות קתני או לאוי קתני איסורי קא חשיב. וא"כ נהי נמי דללאו יצאת נימא דאיסורא דמדאוריית' הוא:

◆

תוס' חד מקמאי

מתניתין שנים שקדשו שתי נשים ובשעת כניסתן לחופה החליפו את של זה בזה ואת של זה בזה חייבין משום א"א ואם היו אחים חייבים אף משום אשת אח ואם היו אחיות חייבים אף משום אשה אל אחותה. ואם היו נדות חייבין משום נדה וכולן מפרישין אותן ג' חדשים שמא מעוברות הן אוקימ' הוחלפו אבל בהחליפו אפילו אינן מעוברות אסורות שהרי זינתה ברצון ואם היו קטנות אפי' ברצון שרו לגברייהו דקטנה היא ואוקימנא שמתני' כר"מ דאית ליה איסור כולל ואיסור מוסיף ואיסור בת אחת א"נ כר"ש ובאיסור בת אחת ואקשי' בשלמא כולהו משכחת ליה דשוו אינהו שליח ושוו (עלייהו) [אינהו] שליח ופגעו שליח בשליח אלא נדות היכי משכחת לה אמר רב עמרם אמרי

תוס' חד מקמאי (המשך)

בי רב בשופעות מתוך י"ב לאחר י"ב לחיובי אינהו ומתוך י"ג לאחר י"ג לחיובי אינהו וכ"ת אם קדשו בתוך י"ג או ביום סוף י"ג קדושי קטן הוא ואין קדושיו קדושין אפי' גט לא צריכה איכא למימר משכחת לה כגון שקדש לסוף י"ג שהיא מקודשת לאחר י"ג ואליבא דר"מ היא דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ואית דגרס בשופעת מתוך שלשה לאחר שלשה לחיובי אינהו ומתוך י"ב לאחר י"ב לחיובי אינהי פירוש כגון שהיו גדולים וקדשו בנות קטנות פחותות מבת שלשה ונתנו קדושין לאביהן שהן קדושי תורה ושפעו הבנות מתוך שלש [לאחר שלש] דפחותות מבנות שלש אין חייבין עליהן לא משום אשת אח ולא משום חיוב (א) וכשהיו אחר ג' הן עליהן חייבן בבת א' וכשהיו הן לאחר י"ג חייבין ז' חטאות הן:

(א) נראה דצ"ל ולא משום אחות אשה ומ"מ ונדה וכשהיו אחר שלש חלו עליהן כולן בבת אחת וכשהיו הן לאחר י"ג חייבין הן ט"ז חטאות.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones